

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๘

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบได้ความว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้จัดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรก้าวหน้า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงเพื่อยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดพร้อมด้วยหลักฐานการใช้จ่ายเงินประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ สรุปว่า มีการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามที่ได้รับสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานโครงการที่พรรคเกษตรก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานปี ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ และได้รับรายงานปี ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖

คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รายงานผลการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยมีข้อสังเกตว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจะต้องชี้แจงหรือส่งเอกสารเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๕ ให้พรรคเกษตรก้าวหน้าดำเนินการดังนี้

๑.ชี้แจงกรณีหลักฐานการใช้จ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ของปี ๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการใช้จ่ายเงินข้ามปีที่ได้รับการสนับสนุน

๒.ให้ส่งหลักฐานการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติม ในโครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มโดยสาขาพรรค ดังนี้

๒.๑ หลักฐานการใช้จ่ายเงินค่าจัดพิมพ์แผ่นพับ จำนวน ๔๖,๗๐๐ บาท

๒.๒ ค่าจัดพิมพ์บัตร จำนวน ๓๖,๐๐๐ บาท

พรรคเกษตรก้าวหน้ามีหนังสือลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๖ ชี้แจงว่า กรณีหลักฐานการใช้จ่ายเงิน ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น การส่งพิมพ์และการจ่ายเงินอยู่ในปีที่พรรคได้รับงบประมาณปี ๒๕๔๔ แต่พรรคไม่ได้เรียกใบเสร็จรับเงินจากโรงพิมพ์ในปี ๒๕๔๔ เมื่อถึงสิ้นปีพรรคเกษตรก้าวหน้าปีบัญชีซึ่งบุคคล และทางสำนักงานผู้ตรวจสอบบัญชีบุคคลได้แนะนำให้พรรคเกษตรก้าวหน้าไปเรียกเอาใบเสร็จรับเงิน พรรคจึงได้เรียกใบเสร็จจากโรงพิมพ์ในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งทางโรงพิมพ์ไม่สามารถออกใบเสร็จ ย้อนหลังให้ได้จึงต้องลงวันที่ดังกล่าว

เมื่อพรรคเกษตรก้าวหน้าได้ชี้แจงและส่งเอกสารเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตรวจสอบแล้ว พบว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจะต้องส่งคืนเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตาม โครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มเป็นจำนวน ๘๒,๗๐๐ บาท เนื่องจากไม่มีหลักฐานการจ่ายเงิน ส่วนการตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ อยู่ระหว่างการตรวจสอบของคณะทำงาน ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕

นายสนม วงศ์อินทร์อยู่ รักษาการเลขาธิการพรรคเกษตรก้าวหน้า ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุน จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าที่ตนเป็นกรรมการบริหารพรรคอยู่ด้วย นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำสั่งลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบการ ใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้า

คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ของพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รวบรวมแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับการสนับสนุน จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวมทั้งรายงานการใช้จ่ายเงินที่พรรคเกษตรก้าวหน้ารายงาน การดำเนินการในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยได้ดำเนินการตรวจสอบบัญชี และทรัพย์สินของสำนักงานใหญ่และสาขาพรรคเกษตรก้าวหน้า รวมทั้งเอกสารหลักฐานการจ่ายเงิน สรุปผลการตรวจสอบได้ดังนี้

๑. พรรคเกษตรก้าวหน้ามีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานและโครงการประจำปี ๒๕๕๔ และปี ๒๕๕๕ โดยมีโครงการที่มีปัญหาต้องดำเนินการตรวจสอบดังนี้

๑.๑ โครงการปี ๒๕๕๔ จำนวน ๕ โครงการ ได้แก่

- (๑) โครงการอบรมสัมมนาเพื่อหาสมาชิกเพิ่ม
  - ค่าพิมพ์เอกสาร ๒ รายการ รวมเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- (๒) โครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มโดยสาขาพรรค
  - ค่าพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ๓ รายการ รวมเป็นเงิน ๑๒๔,๖๐๕ บาท
- (๓) โครงการจัดอบรมสัมมนาทั่วประเทศโดยสาขาพรรค
  - ค่าพิมพ์เอกสาร ๒ รายการ เป็นเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท
- (๔) โครงการสภาเศรษฐกิจ
  - ค่าพิมพ์เอกสาร ๒ รายการ เป็นเงิน ๒๕,๓๑๐ บาท
- (๕) โครงการกลุ่มเจ็ดเข้มแข็ง
  - ค่าพิมพ์เอกสาร ๒ รายการ รวมเป็นเงิน ๓๔,๓๔๐ บาท

๑.๒ โครงการปี ๒๕๕๕ จำนวน ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง โดยเป็นโครงการที่ขอรับการสนับสนุนค่าจ้างบุคลากรในอัตราจ้าง ดังนี้

- ผู้อำนวยการพรรค ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน
- รองผู้อำนวยการพรรค ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน
- เจ้าหน้าที่ธุรการ (๒ อัตรา) ๕,๓๔๐ บาทต่อเดือน

๒. โครงการปี ๒๕๕๔ เกี่ยวกับการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานพร้อมทั้งจัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสาร ประกอบด้วย ใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์เลขที่ต่าง ๆ กัน ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ นั้น จากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๕๔ จากใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์ดังกล่าว และการสอบปากคำผู้มีชื่อเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ได้ความว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจ้างพิมพ์เอกสารตามรายการในปี ๒๕๕๔ จริง แต่การจ่ายเงินได้จ่ายเป็นงวด ๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ และจ่ายครบถ้วนในปี ๒๕๕๖ เมื่อพรรคเกษตรก้าวหน้าจ่ายเงินให้โรงพิมพ์ครบถ้วนจึงได้ออกใบเสร็จรับเงิน เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นการออกใบเสร็จย้อนหลัง

๓. โครงการปี ๒๕๔๕ ในส่วนของโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง ซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานพร้อมทั้งจัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้างให้นายเอกราช ป้องคำสิงห์ รองผู้อำนวยการพรรค ประกอบด้วย สัญญาจ้างและหลักฐานการรับเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน นั้น จากการตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๕ จากเอกสารการจ้างรองผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า ปรากฏว่า

๓.๑ พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นายเอกราช ป้องคำสิงห์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งจากการสอบปากค่านายเอกราช ฯ ปรากฏว่า ไม่ได้รับเงินเดือน และไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับเงินเดือน แต่เมื่อตรวจสอบกับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ พร้อมหลักฐานการจ่ายเงิน ปรากฏว่า มีหลักฐานการรับเงินเดือนในตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของนายเอกราช ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน

๓.๒ พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรค อัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งจากการสอบปากค่านางเพียรทรัพย์ ฯ ปรากฏว่า ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท และได้ลงนามในใบสำคัญรับเงินเพียงใบเดียวโดยในใบสำคัญรับเงินไม่มีการระบุจำนวนค่าจ้าง แต่เมื่อตรวจสอบกับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ พร้อมหลักฐานการจ่ายเงิน ปรากฏว่า มีหลักฐานการรับเงินเดือนในตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรคของนางเพียรทรัพย์ ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึง ธันวาคม ๒๕๔๕ รวม ๔ เดือน

๔. ตรวจสอบหลักฐานการใช้จ่ายเงินซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้าได้มีการจัดพิมพ์เอกสารจากโรงพิมพ์ ๒ แห่ง ทั้งนี้ จากการสอบปากค่านายบุคดี โพนหลวง กรรมการบริหารพรรคเกษตรก้าวหน้า ทราบว่า นายบุคดี ฯ เป็นเจ้าของโรงพิมพ์บุคดีการพิมพ์และได้ปิดกิจการในช่วงปลายปี ๒๕๔๕ สำหรับใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยโรงพิมพ์บุคดีการพิมพ์ มีทั้งหมด ๔ ฉบับ เป็นใบเสร็จรับเงินฉบับลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๒ ฉบับ และวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕ จำนวน ๒ ฉบับ

๕. ตรวจสอบการลงบัญชีรายรับ-รายจ่าย ของพรรคเกษตรก้าวหน้า ประจำปี ๒๕๔๕ ปรากฏว่า การลงบัญชีมีบางรายการไม่ตรงกับใบเสร็จรับเงิน/ใบสำคัญรับเงิน/ใบสำคัญจ่ายเงิน เช่น การจ่ายเงินค่าจ้างบุคลากร และค่าเช่าสำนักงาน

คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้า พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. พรรคเกษตรก้าวหน้ารายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ กล่าวคือ

๑.๑ รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กรณีการจัดพิมพ์เอกสารมีการใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้อง เนื่องจากได้มีการจ่ายเงินข้ามปีโดยจ่ายเงินครบถ้วนในปี ๒๕๔๖ ซึ่งการดำเนินงานของพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๔๔

๑.๒ รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้องกรณีค่าจ้างบุคลากร และทำหลักฐานเท็จกรณีใบสำคัญรับเงินค่าไปรษณีย์ฯ สาขาพรรค ลำดับที่ ๔

๑.๓ การจัดทำบัญชีของพรรคเกษตรก้าวหน้า ปี ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐

๒. พรรคเกษตรก้าวหน้ารายงานการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ดังนี้

๒.๑ การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เนื่องจากในการจัดพิมพ์เอกสารของพรรคเกษตรก้าวหน้า พรรคได้รายงานการใช้จ่ายเงินว่าได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารเรียบร้อยแล้ว แต่ข้อเท็จจริงได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารดังกล่าวครบถ้วนในปี ๒๕๔๖

๒.๒ การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เนื่องจากในการจ้างบุคลากรของพรรคเกษตรก้าวหน้า พรรคได้รายงานการใช้จ่ายเงินว่าได้ชำระค่าจ้างบุคลากรตามจำนวนและอัตราค่าจ้างที่ได้รับอนุมัติแผนงานและโครงการ แต่ข้อเท็จจริงพรรคได้จัดทำหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้างบุคลากร (ใบสำคัญรับเงิน) เป็นเท็จ โดยมีบุคลากรของพรรคบางคนไม่เคยได้รับเงินค่าจ้างดังกล่าว และไม่เคยลงลายมือชื่อรับเงินในใบเสร็จรับเงินของพรรคแต่อย่างใด

๓. การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าว ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นชอบตามความเห็นของคณะทำงานฯ และเสนอคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๖ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะทำงานฯ และให้เสนอคณะกรรมการเลือกตั้งเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ และรอบปี ๒๕๔๕ ของพรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงทั้งสองกรณี คือ กรณีการจัดพิมพ์เอกสารและกรณีการจ่ายค่าจ้างบุคลากร จึงมีมติเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดทำคำร้องเสนอต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า การที่พรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเกษตรก้าวหน้าเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ (หนังสือลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๖) แต่พรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในเวลาที่กำหนด ศาลรัฐธรรมนูญจึงปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้พรรคเกษตรก้าวหน้ายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

พรรคเกษตรก้าวหน้าโดยนางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรค มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๗ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

๑. ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ และรอบปี ๒๕๔๕ ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ นั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริงโดยพรรคขอชี้แจงและยอมรับตามข้อเท็จจริงเท่าที่ให้อ้อยค่าต่อคณะสอบสวนข้อเท็จจริง ส่วนข้อกล่าวหาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามที่คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าพิจารณานั้น ได้รับทราบแล้วโดยตลอดและไม่ขอชี้แจงคัดค้านข้อกล่าวหาอีก

๒. นางนุจรินทร์ โคตรธรรม ชี้แจงในฐานะส่วนตัวว่า ตนเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายประดิษฐ์ โคตรธรรม ผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วก่อนการสอบข้อเท็จจริงสิ้นสุดลง ตนไม่มีความรอบรู้เรื่องการเมือง และไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับการจ้างและการรับเงินเดือนของผู้บริหารพรรค รองผู้บริหารพรรค นักวิชาการ ลูกจ้าง อาสาสมัครแต่อย่างใด เรื่องต่าง ๆ นั้น นายประดิษฐ์ ฯ เป็นผู้ชี้แจงให้ตนรับรู้อย่างสิ้น

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดดังนี้

๓.๑ ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามคำขอของผู้ร้อง

๓.๒ ขอให้เรียกสมาชิกพรรค หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่เป็นคู่กรณีหรือให้อำนาจแก่ผู้ถูกร้องในฐานะหัวหน้าพรรคแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลมาชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๓ ขอให้สาขาพรรคและสมาชิกพรรคร่วมกันสืบหาทรัพย์สิน หนี้สินของพรรคเกษตรก้าวหน้า เพื่อส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

๓.๔ ในส่วนความรับผิดชอบทางอาญาฐานปลอมแปลงหรือแสดงเอกสารเท็จซึ่งอาจมีการร้องทุกข์ดำเนินคดี นั้น ผู้ถูกร้องขอสงวนสิทธิเป็นผู้เสียหายร่วมกับคณะกรรมการกองทุน ฯ หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า เนื่องจากพรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี ปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้”

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้ว พรรคเกษตรก้าวหน้า (ผู้ถูกร้อง) ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีหน้าที่ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ซึ่งผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว การที่ผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กรณีโครงการจัดพิมพ์เอกสารข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องได้ว่าจ้างให้มีการพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ตามโครงการในปี ๒๕๔๔ โดยจ่ายเงินค่าจ้างพิมพ์เป็นงวด ๆ และไม่ได้จ่ายให้ครบถ้วนภายในปี ๒๕๔๔ โดยยังคงค้างค่าจ้างจัดพิมพ์เอกสารอยู่อีก ๑๐,๐๐๐ บาท โรงพิมพ์จึงไม่ได้ออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง แต่ได้ออกใบกำกับภาษี/ใบส่งของลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ให้แทน โดยทางโรงพิมพ์ก็ไม่สามารถออกย้อนหลังให้ได้ คงออกให้ได้เพียงใบกำกับภาษี/ใบส่งของเท่านั้น แสดงว่า การออกใบเสร็จรับเงินลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นการออกย้อนหลังเมื่อจ่ายเงินครบถ้วนแล้วในปี ๒๕๔๖ กรณีจึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

ส่วนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองกรณีโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้มีชื่อ ๒ คน คนหนึ่งไม่ได้รับเงินเดือนและไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญจ่ายซึ่งเป็นหลักฐานการรับเงินแต่อย่างใด ส่วนอีกคนหนึ่งได้รับเงินเดือนต่ำกว่าที่ปรากฏในหลักฐานการจ่ายเงิน โดยได้ลงนามในใบสำคัญจ่ายซึ่งเป็นหลักฐานการรับเงินไว้เพียงใบเดียว และใบสำคัญจ่ายนั้นไม่ได้ระบุจำนวนค่าจ้างไว้ ถือได้ว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

เมื่อผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ประกอบกับผู้ร้องไม่ได้โต้แย้ง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามคำร้องของผู้ร้อง กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งในเรื่องอื่น ๆ นั้น ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระบุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เถลิมนิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ หากพรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนหรือทำรายงานไม่ถูกต้องยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ชอบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะระงับการให้เงินสนับสนุนและเรียกเงินคืน แล้วดำเนินคดีตามลักษณะของการกระทำความผิดต่อไป ไม่ใช่ต้องถึงขั้นยุบหรือเลิกพรรคการเมือง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ